

Stichting NIOC

Stichting NIOC en de NIOC kennisbank

Stichting NIOC (www.nioc.nl) stelt zich conform zijn statuten tot doel: het realiseren van congressen over informatica onderwijs en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

De stichting NIOC neemt de archivering van de resultaten van de congressen voor zijn rekening. De website www.nioc.nl ontsluit onder "Eerdere congressen" de gearchiveerde websites van eerdere congressen. De vele afzonderlijke congresbijdragen zijn opgenomen in een kennisbank die via dezelfde website onder "NIOC kennisbank" ontsloten wordt.

Op dit moment bevat de NIOC kennisbank alle bijdragen, incl. die van het laatste congres (NIOC2025, gehouden op donderdag 27 maart 2025 jl. en georganiseerd door Hogeschool Windesheim). Bij elkaar zo'n 1500 bijdragen!

We roepen je op, na het lezen van het document dat door jou is gedownload, de auteur(s) feedback te geven. Dit kan door je te registreren als gebruiker van de NIOC kennisbank. Na registratie krijg je bericht hoe in te loggen op de NIOC kennisbank.

Het eerstvolgende NIOC vindt plaats op 18 maart 2027 in Arnhem en wordt georganiseerd door HAN University of Applied Sciences.

Reacties over de NIOC kennisbank en de inhoud daarvan kun je richten aan de beheerder:

R. Smedinga kennisbank@nioc.nl.

Vermeld bij reacties jouw naam en telefoonnummer voor nader contact.

EERST AANSTEKEN, DAN PAS HOUT OP HET VUUR.

ONDERZOEK IN DE PROPEDEUSE VAN HET ICT- EN MEDIAONDERWIJS.

Anne Coppens, Koen van Turnhout, René Bakker

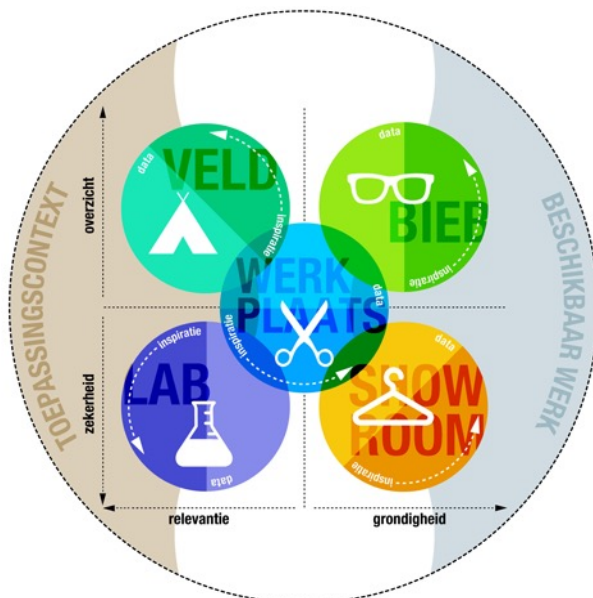
SAMENVATTING

In de HAN propedeuse van de ICT- en Mediaopleidingen proberen we studenten kennis te laten maken met en enthousiast te maken voor praktijkonderzoek. We gebruiken de Methodenkaart Praktijkonderzoek als introductie hierop. Studenten leren eigen vragen te stellen en ervaren hoe het is om die met eigen onderzoek te beantwoorden, waarbij ze verschillende soorten onderzoek combineren. De focus ligt op het aanbrengen van een ervaringsbasis voor onderzoek, eerder dan een kennisbasis. We vinden dat die eerste ervaringen met onderzoek persoonlijk, positief en niet al te veel extern gestuurd moeten zijn. Zowel studenten als docenten zijn enthousiast over onze aanpak. In deze bijdrage gaan we in gesprek over onze aanpak en de evaluatie ervan en we stellen de vraag hoe we nu verder moeten ter discussie.

INTRODUCTIE

Niets is zo kostbaar als een begin. Net als bij andere opleidingen, steken we bij de Informatica en Communicatie Academie (ICA) van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) veel zorg in de ontwikkeling en uitvoering van de propedeuse. Voor de onderzoeksleerlijn is dat niet anders. Veel opleidingen zoeken naar een juiste mix van onderwerpen, begeleidingsvormen, kennis en vaardigheden om het onderwijs in praktijkonderzoek mee te beginnen. We vragen ons af: wat is de basis en hoe brengen we die aan?

In het vak Media Questions hebben voor een speelse benadering gekozen waarin studenten vrijheid krijgen om hun eigen vragen te stellen en te beantwoorden. We gebruiken hiervoor de Methodenkaart Praktijkonderzoek (van Turnhout et al. 2013, 2014).

FIGUUR 1: DE METHODENKAART PRAKTIJKONDERZOEK

Dit raamwerk voor praktijkonderzoek in de ICT- en Media onderwijs vormt de basis voor al ons onderwijs in onderzoek. In het vak Media Questions laten we studenten spelenderwijs kennis maken met de diversiteit van onderzoek. Na enkele introductielessen waarin we de verschillende soorten onderzoek overbrengen op de student kunnen ze zelfstandig een onderzoekje uitvoeren waarin ze verschillende soorten onderzoek combineren. Studenten stellen hierbij hun eigen vragen, ook al zijn die vaak veel te ambitieus voor de tijd die ze hebben. Ze onderzoeken bijvoorbeeld of communiceren makkelijker gaat met WhatsApp of face-to-face door eerst de meningen van studenten daarover te bevragen en daarna een test te doen. Of ze doen onderzoek naar het effect van muziek op de spelprestaties in games door middel van een experiment. Veel van deze onderzoekjes zijn van een verrassend hoge kwaliteit.

Studenten ervaren het vak erg positief. Ze zien aanvankelijk op tegen het 'onderzoeksvak' omdat ze dit als 'moeilijk' en 'stoffig' ervaren, maar ze ervaren het als een bevrijding dat er vijf verschillende soorten onderzoek zijn en dat we het laagdrempelig houden. Doordat studenten hun eigen vragen stellen, blijft het resulterende onderzoek ook dicht bij de natuurlijke nieuwsgierigheid en het onderzoekend gedrag van de student. We slagen er, met andere woorden, prima in om studenten *aan te steken* met enthousiasme voor onderzoek. Het nadeel van deze benadering is dat we weinig methodologie kunnen behandelen waardoor we studenten niet behoeden voor veel gemaakte fouten in het onderzoek. Er ligt, dus, in de propedeuse nog weinig *hout op het vuur*.

EEN INTERACTIEVE SESSIE

In de sessie gaan we in op de aanpak in Media Questions en bespreken hoe studenten en docenten het vak ervaren. Maar aan de hand van onze eigen dilemma's in en na de propedeuse stellen we ook de vervolgvraag aan de orde. Een deel van het succes van Media Questions is te danken aan het weglaten van lessen onderzoeksmethodologie. Later willen we die toch inbrengen. Voor sommige methoden en technieken moeten studenten nu eenmaal aan de hand meegenomen worden. Het dilemma is dan: slaan we het enthousiasme daar niet mee dood?

We gebruiken de metafoor van het hout en het vuur om samen met de deelnemers te kijken hoe in andere vakken omgegaan kan worden met de 'inhoud' van onderzoek (die vaak als zwaar en abstract ervaren word) en de 'inspiratie' van onderzoek (die de kern vormt van een onderzoekende houding). Door met elkaar in gesprek te gaan over de verschillende manieren om onderwijs in onderzoek te doen kunnen we elkaar weer aansteken.

REFERENTIES

Turnhout, K. van, Craenmehr, S., Holwerda, R., Menijn, M., Zwart, J.P en Bakker, R. (2013, April): Triangulation: een basis voor de onderzoeksleerlijn in ICT- en Mediaonderwijs. In: Proceedings van het NIOC congres 2013 (p. 277-286).

Turnhout, K. van, Bennis, A., Craenmehr, S., Holwerda, R., Jacobs, M., Niels, R. Zaad, L., Hoppenbrouwers, S., Lenior, D., Bakker, R. (2014, Oktober). Design Patterns for MixedMethod Research in HCI. In Proceedings of the 9th Nordic Conference on HumanComputer Interaction: Fun, Fast & Foundational. ACM, 2014.